

REDACTOR:
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 40 Lei

Pe 6 luni . . . 20 Lei

Pe 3 luni . . . 12 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Momente.

Vestea despre apropiata realizare a ideii unei facultăți pentru studiul superior al teologiei noastre la universitatea din București, va fi primită din partea cititorilor noștri de sigur cu multă bucurie. Biserica noastră a fost totdeauna pentru gândul de a da clerului său o cultură cât mai aleasă, a minții ca și a inimii. Disciplina severă din seminariile noastre cu multele și îngrijitele ei deprinderi de pietate, alături de studiul teologic, care caută a se apropia, pe cât posibil, de cel universitar, sunt pentru oricine o dovadă despre aceasta. Totdeauna s'a crezut la noi, că e mai bine să avem preoți mai puțini, dar buni și însușiți, decât mulți și cari prin lipsa lor de cunoștințe ori prin insuficiența culturii inimii, să fie o rușine pentru biserică, pe care o batjocoresc mai mult, decât o servesc. Alții căutau să facă pe la vâlcăci adevărate fabrici de preoți, conferind darul preoției, până bine de curând și pare-că chiar și în zilele noastre, unor bieți cursiști de câteva luni ori chiar săptămâni, noi însă am șters de ani de zile și cursul necomplet de doi ani, pentru a-ne apropia tot mai mult de tipul frumos al unui adevărat preot modern, așa cum vor fi chemate să ni-l dea: seminarul și facultatea universitară, de care e vorba.

Un alt moment important pentru consolidarea bisericii noastre, îl vedem în felul cum s'au constituit noii canonici dela Lugoj. Obiceiul de până acum, de a admite în această materie și o anumită ingerință a guvernului, nu mai are, în lipsa unui concordat, nici o valoare. De aceea am regretat, că la constituirea ultimilor canonici dela Blaj s'au căutat să se salveze anumite aparențe, de cari nu era nici o nevoie. Dovadă, că la Lugoj și aiurea s'a putut face altfel. Biserica noastră trebuie să-și desăvârșască cât mai curând organizația sa autonomă și în alegerea recentă a canonicilor dela Lugoj vedem un pas foarte îmbucurător pe drumul acesta.

Drumul e nou și pentru a-l bate se cere, pe lângă o orientare superioară, și curajul, pe care nu-l are oricine. De aceea biserică noastră cere astăzi, cu un singur glas, ținerea cât mai neîntârziată a unui nou conciliu provincial. Aici s'ar discuta întreg complexul de probleme, cari cer imperios o rezolvire urgentă și hotărârile competente ale acestui înalt for bisericesc, unde suntem siguri, că se vor lua măsurile cele mai bune, ar putea servi apoi și ca îndrumare pentru ceice avem lipsă de dânsa, dar și ca îndemn pentru ceice n'am avea altfel curajul de a merge pe drumul cerut de spiritul vremii. Și cum pentru anumite greșeli, și chiar și numai întredări, răspunderea va cădea, în aceste vremuri de grea luptă pentru biserică noastră, cu îndoiță putere asupra celorce se vor fi făcut vinovați de acestea, ne place să credem, că factorii competenți vor ști să împlinescă cu posibilă grabă această cerere a întregului cler.

Un comunicat.

(=) Fără dat și fără număr, cum pare-că tot mai mult se face obiceiul corespondențelor oficiale în această țară, și chiar fără iscălitură, dar totuși cu sigil, ministerul instrucțiunii și anume: „Direcțiunea activității școlare și extrașcolare din țările române surori“ ne trimite spre publicare următorul comunicat:

„Ministerul instrucțiunii a obținut un credit extraordinar de 11,850.000 lei, pentru plata salariilor corpului didactic dela școlile confesionale române în vederea statificării învățământului. Această sumă se va acorda numai după ce școlile vor fi statificate. Până atunci corpul didactic confesional va primi pe lângă salariile acordate de confesiune numai întregirile prevăzute în buget și cari fuseseră acordate și de fostul Consiliu Dirigent. — Informațiile contrare acestei hotărâri sunt tendențioase și publicate de cei interesați.“

Comunicatul acesta s'a trimis, se vede, tuturor organelor de publicitate, pentru că l-am citit în multe din ele și atunci cu toate defectele de formă înșirate mai sus caută să-l socotim autentic și oficial.

Iată deci, că abia la o lună după un alt comunicat al agenției semif oficiale „Radio“, de care ne-am ocupat în nr. 37 al acestui organ și din care credeam, că suntem în drept a deduce, că „lupta guvernului împotriva școlilor noastre confesionale s'a luat deocamdată dela ordinea zilei“, acest nou comunicat, îmbrăcat în haina, ce-i drept cam zdrențoasă, a oficialității, deschide de nou lupta ce părea că se potolise, declarând, că „toate informațiile contrare acestei hotărâri sunt tendențioase și publicate de cei interesați.“

Nusuntem în situația de-a putea ști pozitiv ce se urmărește prin acest comunicat, dar nu putem crede, că cei vizați de-a fi publicat „informații contrare și tendențioase“, pentru că, vezi Doamne, erau „interesate“, am fi tocmai noi. Căci noi, în definitiv, n'am făcut altceva, decât am tras încheierile, cari se impuneau din comunicatul unei agenții telegrafice, pe care o știam și o știm până astăzi în serviciul ministerului nostru de externe. Că apoi acest minister va fi fost poate interesat la publicarea acelu comunicat, mărind și suma „creditului extraordinar“ la douăzeci milioane, se poate, dar atunci întreg odiul acestei „tendențioase (?) informații“ cade exclusiv asupra respectivului minister „interesat“, se vede, față de străinătate. Se prea poate însă, ca noul comunicat să fie mai mult o manevră în legătură cu actualul congres național bisericesc din Sibiu, care dupăcum se știe are la ordinea zilei și chestiunea școlilor confesionale, căutând probabil a-l îndemna și pe această cale la o hotărâre favorabilă ideilor de statificare ale stăpânirii.

Oricum ar fi însă, știm un lucru, pe care de altfel îl știu foarte bine și cei ce cred că

pot să se joace acum de-a „comunicatele“, că biserica noastră nu va renunța cu nici un preț la școlile sale. Le-a susținut cu jertfe imense pe timpul stăpânirii maghiare și afară de strașnicul autor al broșurii, din care am făcut mai dăunăzi „cetirea dela Vizant“, nu s'a găsit nime care să conteste aceasta. Și dacă aceste jertfe s'au adus, dupăcum iarăși trebuie s'o știe cu toții, nu numai pentru caracterul românesc al acelor școli ci și pentru a sădi prin ele în suflete credință și virtute, fără de cari toată românitătea nu plătește o zală, este indiscutabil, că biserică noastră are toate motivele, motive chiar de înalt ordin de stat, să nu renunțe la școlile sale. Și pentru a le putea susține, statul este dator, în propriul său interes, ori, dacă pe acesta nu-l înțelege, cum se pare că-i cazul, măcar din recunoștința pentru serviciile aduse de aceste școli întru păstrarea sufletului românesc al acestor ținuturi, să le subvenționeze cu sumele necesare pentru a se putea salariza corpul didactic confesional întru toate la fel cu acela dela școlile sale.

Nu știm încă ce va fi hotărât în această materie congresul național bisericesc dela Sibiu, dar dacă a ținut să rămână credincios trecutului său bogat în frumoase lupte pentru păstrarea școlilor sale, nu se poate să nu fi respins ispita îmbrăcată în cel mai fals tricolor românesc.

Oricare ar fi însă hotărârea Sibiului, Blajul nu va putea să cedeze în punctul acesta. Biserica noastră esta atât de unită cu școlile sale, încât dacă nu le-ar avea, ar trebui ca acum să le facă! Și împotriva voinței hotărâte a unei întregi biserici a neamului nu credem ca guvernul să-și poată impune voința. Iar în împrejurările date nici nu credem că va îndrăzni măcar să o încerce.

De aceea socotim comunicatul de mai sus, care nici nu s'a trimis de altfel și autorităților bisericești competente, ca o simplă manevră politică și... trecem la ordinea zilei.

Facultatea noastră de teologie. Pe urma stăruințelor repetate ale corului nostru episcopesc, chestia noii facultăți de teologie catolică la universitatea din București a ajuns acum pentru a doua-ora în stadiul, care ne dă nădejdea unei apropiate rezolvări favorabile. Avem anume informația sigură, că o adresă a ministerului cultelor, în care se arată „necesitatea și foloasele“ unei atâri facultăți, a fost primită favorabil din partea ministerului de instrucție, care a hotărât că la formarea noului buget va avea în vedere și sumele necesare pentru deschiderea acestei înalte școli de teologie catolică. În forma aceasta, dacă lucrurile se vor desvolta normal, cu începerea noului an școlar, în toamna anului 1922, facultatea noastră de teologie va putea să fie un fapt împlinit.

Este însă și timpul suprem să fie așa. Stăruințele bisericii noastre de a avea în țară

o școală teologică universitară au fost deplin onorate de primul guvern al României întregite, și în proiectul aceluia referitor la reforma învățământului superior facultatea noastră teologică era suscepută între facultățile universității din București, urmând ca o lege specială să precizeze mai amănunțit cadrele între cari avea să funcționeze. Dacă acel guvern ar mai fi rămas la putere, teologii noștri ar fi putut să urmeze, probabil încă din toamna anului 1920, cursuri universitare. Schimbându-se împrejurările politice a căzut și proiectul reformei plănuit și cu el s'a amânat și deschiderea facultății noastre.

Acum se pune chestiunea de nou. „Necesitatea și foloasele“ unei atari facultăți, sunt atât de evidente, încât nici un guvern nu va putea să le ignoreze și de aceea ne place să credem, că chiar dacă actualul guvern ar fi să se schimbe, înainte de a se fi realizat noul proiect, el va trebui să fie însușit din partea guvernului următor, așa că numai împrejurări extraordinare ar mai putea provoca o nouă amânare a împlinirii acestei idei.

Să sperăm însă, că ele nu se vor produce și astfel, măcar la anul, vom avea în sfârșit școala, a cărei lipsă din țară este o mare pagubă, dar în aceeași vreme și o rușine.

Jandarmeria insultă religia. Un prieten ne trimite copia unui contract de închiriere, făcut de comandantul companiei de jandarmi din Satu-mare, un anumit Georgian A. Constantin, prin care biserica noastră, sau cum, i-se zice în termin unificat „religia gr. catolică“, este insultată în chipul del mai ordinar.

E vorba de școala parohiei noastre din comuna Dob, rechișiționată în vremuri anormale din partea jandarmeriei, de care având acum biserica lipsă, pentru a deschide de nou școala părăsită, a cerut să fie evacuată. Comandantul companiei nu numai că nu a voit să audă de așa ceva, dar a găsit, că poate chiar să-și bată joc de parohie. Spunându-i-se, că în sensul legilor în vigoare trebuie să părăsească casele

ocupate fără contract de închiriere, s'a apucat și a făcut singur un contract de batjocură, trimițându-l parohiei pentru a-l înainta Consistoriului spre aprobare. În acestă parohia, una din părțile contractante, s'a introdus sub numele de „dl (!) religia gr. catolică“, care închiriaza 7 camere, curte, grădina și împrejurimile, având de-a purta și toate cheltuelile de reparatură și asigurare, de dare, de timbru și de înregistrare pentru suma de — 400 (!) lei anual. Se mai spune apoi, că contractul se poate rezilia din partea jandarmeriei, respective a ministerului de interne, cealaltă parte contractantă, după un an oricând, iar pentru proprietar este obligator pe tot timpul de 5 ani, pe cât sună contractul. Și pentru că batjocura să fie mai mare și absolut evidentă, acest contract fără număr și dat poartă ca proprietar (!), deci ca *representant al bisericii*, iscălitura: „Georgiu Pișta“.

Contra acestei insulte, aduse bisericii noastre, din o parte de unde mai curând ar fi trebuit să fie sprijinită cu toată puterea în acțiunea ei de-a redeschide o școală română în acele părți destul de expuse, Ordinariatul de Oradea-mare a făcut pașii necesari la locurile competente. Nu știm încă cu ce rezultat, dar nu putem să credem, că cei vinovați să nu-și iee cât mai curând pedeapsa meritată. Jandarmeria are tot interesul, ca autoritatea bisericii să nu fie știrbită din partea nimănui, și de aceea ar fi direct o crimă ca cei ce cred, că pot să lucreze chiar dimpotrivă, să nu fie aduși la rezon.

Dacă aceasta totuși nu se va face, ce nu putem crede, cazul acesta va fi o nouă și foarte dureroasă dovadă, că am apucat de-a binele pe povârnișul celei mai cumplite anarhii.

Protopopul ortodox al Blajului. Gazetele din capitală ne vestesc, că în 14 l. c. cu prilejul deschiderii congresului național bisericesc din Sibiu, mitropolitul Bălan ar fi hirotosit la liturghie pe preotul Ion Goron de *protopop al Blajului*.

Din cauza grevei tipografice din Sibiu,

„Telegraful Român“, organul mitropoliei sibieniene, nu apare de câteva săptămâni și astfel nu ne putem orienta deplin asupra adevărului acestei informații. Dar întrucât lucrul s'ar adevăra, nu ne surprinde, fiindcă am auzit mai de mult vorbindu-se despre aceasta. Nici nu ne supără acest aranjament a celor pe lângă noile episcopii create la Oradea-mare și la Cluj, au crezut că trebuie să-și completeze organizația bisericească și prin sistemizarea unui oficiu protopopesc la Blaj. Probabil, că cele câteva parohii ortodoxe din părțile acestea, au în Blajul merit a deveni capitală de județ un centru mai firesc decât ori unde aiurea, și atunci ar fi cel puțin nepotrivit ca așezarea unui protopop ortodox la noi în Blaj să ne supere cât de puțin. Luerul ar putea fi interpretat și în sensul, că ne-am teme de el și — poate ne vor crede dd. dela Sibiu — nu este cazul.

Dacă însă această hirotosire ar fi o dispoziție ostentativă și fără de rostul izvorit dintr'o necesitate reală și mai ales dacă — cum se va arăta foarte curând — așezarea noului protopop la Blaj ar avea caracterul unui aranjament provocător, chestiunea se va aprecia cu totul altfel și cel ce ar sosi la Blaj în numele Sibiului cu aere de cucuritor, va fi primit, aici, poate fi sigur, în consecință. — Altfel, ... se va găsi aici un loc și pentru dânsul.

Intregirea capitlului Iugojan.

În ședința din 12 Octomvrie capitlul din Lugoj, prezidat de episcopul diecezan, a ales pentru cele două staluri vacante pe noii titulari, în persoana pâr. *Dr. Nicolae Brinșeu*, primnotarul conzistorului diecezan și a pâr. *Nicolae Muntean*, protopopul Grădiștei. Alegerea făcută nu mai are, în împrejurările date, nevoia de-a fi întărită de vre-un factor extern și astfel noii aleși, obținând aprobarea pâr. episcop Valeriu, sunt canonici cu deplin drept, putând a fi instalați în scaunele lor.

Prin această alegere se răsplătește, în parte, munca neobosită a unuia din cei mai agili membri ai clerului nostru: pâr. *Dr. Ni-*

□ □ Foiața „Unirii“. □ □

Italia și Vaticanul

de Dr. Alexandru Nicolescu.

Pentru a se vedea în ce măsură uriașă a crescut prestigiul Vaticanului în lumea întreagă, tocmai în decursul războiului mondial, când au pierit atâtea valori, s'au prăbușit sisteme, s'au dat peste cap țări și tronuri și s'au nimicit dinastii străvechi, nu e lipsit de interes să cunoască și cetitorii acestei gazete discuția aprinsă ce s'a urmat, chiar în jurnalele liberale italiene în luna Iunie a acestui an, despre necesitatea imperativă de a-se face odată împăcarea între Vatican și guvernul italian, care are în țara sa puterea spirituală cea mai mare a lumii. Creștinii buni vor găsi prilej să-și renoiască credința, să și-o rensuflețască, iar cei reci și nepăsători prilej de meditație adâncă.

Inceputul discuției l-a făcut jurnalul „Messaggero“ în 27 Maiu, constatând, că „acuma când și Franța și-a trimis reprezentant la Vatican în persoana lui Jonnart, singura putere lumească absentă dela Vatican este Italia, deși și ea are mari interese de apărare și urmărit în afasă, mai ales în apropiatul Orient. S'a reținut pentru că s'a temut să reia în discuție un problem, ce părea deja închis (»pare già chiuso«); dar' acum Italia matură și victorioasă în război e în stare să atace și acest problem capital (raporturile între Vatican și guvernul italian)“.

„Idea Nazionale“ se face ecoul acestui articol și în 31 Maiu spune chiar, că după venirea ambasadorului francez la Vatican *postul Italiei acolo e de două ori vacant*, și deplânge, că Italia nu e reprezentată în mod diplomatic pe lângă cea mai mare putere spirituală a lumii. Mai spune apoi, în numărul său din 2 Iunie că, după toate semnele, Vaticanul din partea sa nu e străin pentru o înțelegere cordială și sinceră cu Italia.

În aceeași zi de 2 Iunie ziarul așa de autorizat „Tempo“ declară, că jurnaliști, polemisti, învățați aparținători părerilor și curentelor celor mai antitetice recunosc pe față, că a voi să proclamăm cu încăpăținare vorba, că chestia romană este închisă și îngropată; a stăruii în recunoașterea faptului, că aceasta atitudine pune Italia într'o condiție de inferioritate în fața celorlalte neamuri, înseamnă a compromite în chip nu în-diferent interesele mai delicate ale națiunii, atât înlăuntru cât mai vărtos înafară.

„Epoca“ în numărul său din 3 Iunie se întreba: „N'avem și noi interese de apărare la Vatican? Atunci de ce nu facem și noi vre-un pas asemănător aceluia pe care Franța n'a ezitat să-l facă?“ — „Tribuna“ mai apoi în numărul din 4 Iunie susținea, „că interesele italiene reclamă o atențiune tot mai mare și un studiu asupra tuturor legăturilor politice vaticane cu politica internațională“ și constata, că, cu puține excepții, „diferitele guverne italiene din dreapta cari s'au succedat, au strălucit prin necompetența lor față de politica vaticană“. — Nu-și ascundea nici însuși „Giornale del Popolo“ toate moti-

vele de oportunitate politică, cari sfătuiau regularea raporturilor diplomatice între Italia și Vatican. Iar „Resto del Carlino“, în numărul său din 7 Iunie, se întreba pe urmele cărții recente a publicistului Quadrotta, dacă n'ar fi vremea să se reia examinarea și studierea situației create între Biserică și Stat după anul 1870, căutând o cale de ieșire.

Ziarul „Tempo“ din 4 Iunie afirma chiar, că »e stupiditate a declara un cap de operă legea guarentigie-lor din anii 70, prin care s'au măgulit oamenii, că pot înmormânta chestia romană —, care renaște pe zi ce merge, și-i călcâiul lui Achile al neamului italian«. În aceeași zi scria „Giornale del Popolo“: »a rezolva chestia între Biserică și Stat prin această lege înseamnă a nu o rezolva«. „Legea guarentigie-lor e născută moartă, și-i moartă de a binele“.

„Messaggero“ află mai apoi »evident, că orice presumpție de înțelegere italo-vaticană trebuie să admită o revizuire a legii guarentigie-lor, înlocuindu-o cu un act bilateral, fiind unul din contractanți Pontificale însuși«. — Și tot „Tempo“ adaugă, în 4 Iunie, cuvintele atât de semnificative: »De ar fi și numai de un centimetru pătrat spațiul necesar autorității supreme a catolicismului pentru exercițiul puterilor sale, e nevoie ca acel centimetru pătrat să nu i-se concreadă în mod grațios din partea unei puteri străine; e nevoie, ca politica italiană să se convingă pe sine, că nu-i o știrbire a drepturilor statului, a abandona deplinei stăpâniri a pontificatului zona de teritoriu, pentru că el să apară în fața întregii lumi credincioase cu desăvâr-

colae Brinzeu. Născut la 1883 în Coroeștenii de lângă furnicarul minelor din Petroșeni, tinarul canonic a dovedit în întreaga sa viață, că puterile cu cari l-a înzestrat Dumnezeu nu i-s'au dat pentru odihnă, ci pentru muncă. Lipsa unei școli de teologie pe acel timp la Lugoj, a făcut ca distinsul elev al facultăților de teologie din Budapesta și Viena, unde a fost promovât de doctor în 1908, să fie trimis în păstorirea sufletelor. Întâiu la Petroșeni (1908-10), ca cooperatör, apoi la Vulcan (1910-6), ca paroh și mai apoi la Comloșulmare (1916-18), ca protopop. Abia după înfăptuirea României mari a putut fi dus la centru, dându-i-se postul avut mai pe urmă, de primnotar konzistorial.

Frumoasa și rodnică *activitate pastorală*, cu care s'a ilustrat în toate slujbele acestea, i-au dat destul răgaz pentru a munci ca puținii alții, și putem adauge: cu o clară intuiție a adevăratelor lipsuri ale vremii, și pe terenul atât de puțin cultivat al *literaturii bisericăști*. Se poate chiar spune, că nu s'a produs, în timpul din urmă, nici o mișcare literară în sinul bisericii noastre, la care p. Brinzeu să nu fi fost dacă nu inițiatorul, cel puțin unul din cei mai devotați și mai pricepuți sprijinitori. Astfel a sprijinit, — ca să însemnăm lucrurile, pe cât se poate, în ordine cronologică — mișcarea pornită în 1911, aici la Blaj, în jurul revistei „*Cultura Creștină*”; a inițiat apoi și condus, împreună cu p. Leon I. Manu, revista pentru viața pastorală „*Cuvântul Adevărului*” dela adurmita mănăstire a Prislupului; a pornit singur dela Comloșulmare o bună revistă religioasă pentru popor, sub titlul de „*Calea Vieții*”, continuată mai apoi, ca și pe vremea existenței ei de altfel, sub forma unei biblioteci populare religioase, în care a scos o întreagă serie de cărți folositoare. Și ca să încheiem această serie, amintim, că de când e la Lugoj, între altele și ca conducător al „*tipografiei naționale*” (diecezan) a dat viață organului oficial al eparhiei, bote-

șire la adăpost de orice interferență și supunere față de o naționalitate particulară. »*Messaggero*» reflectă în ziua următoare: »Dacă ipoteza concordatului ar putea fi întemeiată pe recunoașterea *de jure* a suveranității Sf. Scaun din partea Italiei, teritoriul necesar spre a desăvârși idea unei astfel de suveranități s'ar putea afla în același palat al Vaticanului, pe care, după legea din azi, papa îl are numai în folosință».

În sfârșit conchidea »*Vita Italiana*», în fascicolul său din 15 Iunie, prin peana lui Crispolto Crispolti, într'un articol intitulat: *Necesitatea de a rezolva chestia romană*, că discuția se învârte acum în jurul unei »*suveranități de jure*» a Pontificelui, »recunoscută printr'un tratat bilateral», care »*derivă din posesiunea reală și suverană a unui teritoriu socotit ca internațional în statul italian*».

Apoi, last not least, citim că însuși ministerul de externe italian a adunat acuma în volum tot ceace s'a scris și discutat în jurul acestei aranjări a chestiei romane.

Poate-ne da altceva o idee mai palpabilă a strălucirii și recunoașterii puterii Vaticanului în lume, când foile anticlericale, liberale din Italia aduc acest omagiu Pontificatului și stăruie pentru aranjarea chestiei romane, și propun mijloace practice cum să se poată aranja, punând ca condiție esențială *recunoașterea suveranității reale a Papii?*

Noi ne bucurăm din inimă pentru această întorsătură a lucrurilor și admirăm pronia cerească, care toate le rânduește cu multă înțelepciune.

zându-l chiar a doua-ora cu numele cam pretențios de „*Sionul Românesc*”.

Afară de „biblioteca” pomenită mai sus, dintre numerii căreia i-a scris însuși pe câțiva, p. Brinzeu are și o lucrare mai mare, bine cunoscută din partea celor cari au avut norocul să și-o poată câștiga, intitulată „*Pocdiții*”. Foarte răspândită este și cărticica sa de rugăciuni „*Domnului să ne rugăm*”, din care a scos mai multe ediții, adăugând la acestea, acum mai nou, un prea interesant și bine gândit manual pentru școlile secundare și învățământul profesional, sub titlul „*Noțiuni de istorie, liturgică și constituție*”.

Aceasta este, în trăsături mari, munca răsplătită acum prin ridicarea p. Dr. Nicolae Brinzeu la treapta canonicatului. Unii spun, că aceasta este o penzie, dar noi credem, că p. Brinzeu încă va fi unul dintre acei canonici, cari vor ști să desmintească cuvântul acesta. I-o dorim din inimă, fiind deplin convinși, că vom fi ascultați.

Alături de acest tânăr canonic se mai ridică în capitulul din Lugoj și unul mai în vârstă, p. *Nicolae Muntean*, care s'a impus, se vede, prin o rodnică dar tăcută activitate pastorală. Din firea ei, aceasta nu prea trece peste cadrele câmpului de muncă, și de aceea, necunoscându-o noi mai de aproape, reproducem după „*Lupta*” din Lugoj, că: „E născut la 1869. Din anul 1903 e protopopul Grădiștei, în care calitate a lucrat mult, mai ales pe teren economic. A fost totdeauna unul dintre cei mai activi protopopi ai diecezei”. Așa fiind, nu ne indoim, că și în calitate de canonic va ști să lucreze cu același zel și însuflețire ca și până acum.

Intregindu-se astfel Veneratul capitolul al diecezei Lugojuului, îi dorim să poată contribui cât mai mult la consolidarea sfintei uniri în părțile bogatului nostru Banat. (ar.)

„Cu două măsuri”.

Nedreptatea făcută preoțimii noastre prin aplicarea celor două măsuri în aranjarea situației ei materiale, se ilustrează, nu se poate mai eclatant, prin cazul p. *George Spinean* din Răvășel, din a cărui scrisoare reținem următoarele părți, atrăgând asupra lor atențiunea dlui ministru al cultelor.

Absolvând 8 clase gimnaziale (liceale), și trecând și examenul de maturitate (baccalaureat), în urma unor împrejurări familiare nefavorabile, mai având ca piedecă și miliția (eram asentat ca voluntar), am fost constrâns a intra la cursul bienal (la moralie), absolvând acest curs cu progres de frunte.

Trimis apoi de preot în eparhie slăbuță, abia m'am putut susține pe mine și familia. Dar am făcut tot ce mi-a fost în putință pentru binele sufletesc al credincioșilor mei și pentru susținerea în ordine a bisericii și școlii, încât nu mi-a fost rușine nicicând, că din cauza slabă a acestor așezăminte să nu cerceteze lumea parohia mea.

Câte lipsuri, năcazuri și neajunsuri am întâmpinat în vremea de 31 ani a slujbei mele de preot, și câte duc și port și astăzi cine le va spune? Atâta știu, că am răbdat și au trecut toate pe rând... Dar nu pot uita, că bag-seama pentru că mi-am împlinit datoria și chemarea de preot și român, nu am putut fi trecut cu vederea, ca să nu fiu și eu părtaș de iubirea extraordinară a fostului guvern unguresc, fiind învrednicit și eu a vedea fețele cucernicilor credincioși șvabi din județul Șopron, timp de 7 luni, în comuna Oberloisdorf-Felsőlászló...

Și iată, că acum, după toate aceste suferințe, iubitul nostru guvern românesc mă împărtășește de o îngrijire mai mășteră decât aceea a guvernului ungar. Întâiu, pentru că acei guvern nu a făcut deosebire între preoți,

ci, mult puțin cât ne-a măsurat, ne-a măsurat cu aceeași măsură. Iar în locul al doilea, pentru că chiar în nedreptatea ce s'a făcut și atunci față de preoțimea cu o calificare necompletă, plata acestora nu o fost mai puțin decât jumătate din plata celorlalți.

Mă alătur deci din toată inima la protestele cari s'au ridicat în acest organ, și cer să ni-se facă dreptate!

Cuvinte de țaran.

Primepitropul din Târnova, *Ilie Rusu*, ne trimite șirele de mai jos, spunând că sunt »un glas de român năcăjit și poate vor fi de folos pentru cineva». De fapt găsim în ele un serios advertisement adresat celor cari și-au lăsat cariera de preot, ori se poartă ca unii cari se pregătesc să o lase. În legătură cu suspendarea celor 21 preoți a căror nume îl publicăm la alt loc — între cari cei mai mulți n'au altă vină decât că nu și-au recupat oficiul părăsit —, ele câștigă chiar un moment de actualitate. De aceea le facem loc cu plăcere.

Părinte,

Sunt aproape 3 ani de când așa la repezeală ne-ai părăsit. Ai lăsat slujba altarului și ai mers în slujba statului. Nu știu greul vieții sau ce te-a silit ca să părăsești lăcașul păcii și a ieși afară pe aria lumii. Că ce s'a petrecut atunci în sufletul D-tale eu nu știu, dar îmi aduc aminte, ca de un vis urât, în ce stare tristă ajunsese parohia pe urma plecării D-tale încă până nu aveai pus urmaș în slujbă. Gripa spaniolă încă secera; sârmanii muritori așteptau merindea vieții de veci și nu era cine să le-o dea decât un preot de altă lege, care nici nu mai spovedea, ci dacă venea cumineca pe toți din casă, ajunați ori neajunați, ca să nu mai aibă cale la ei — sau le trimitea sf. cuminecatură într'o sticlă acasă. Așa părăsiseră bieții oameni valea plângerii fără multă mângâiere. Turma părăsită ajunsese în pragul lăpădării de credință. Dumnezeu ne fu însă milostiv. Norul începu a se resfri și sufletele ni-se iaviorară în nădejdea unor zile mai senine.

De D-ta nu mai auzirăm nimic. Dar la târgul din S. ce să vezi? Iacă-ne în față fostul preot și episcopul. Impresia ce-ai făcut-o asupra mea va rămânea neștearsă. Erai într'un caput scurt... Era acolo și primarul și un episcop, cărora mai recomandat cu vorbele: „Iacă, ăsta-i episcopul din T, câți draci toți sunt băgați în el”. Ai scăpat aceste vorbe iacășa din glumă și nu știu ce ai vrut să zici cu ele, dar potrivite nu au fost nici de laudă, nici de hulă. — Mi-am zis atunci: Părintele vorbește cum îi portul și se poartă cum îi vorba, dar e mai rău, că portul și vorba nu i-se potrivește de loc cu slujba. Slujba i-ar fi a lui Dumnezeu, dar vorba... nu.

Părinte! Eu cred, că dacă ostașii regelui Ferdinand poartă uniforma lor, ar putea să o poarte pe a lor și ostașii lui Hristos. Nu vreau să te judec; nu mi-se cade. Îți atrag însă luarea aminte asupra faptului, că ochii noștri a poporului pururea sunt pe voi preoți. Vieța, faptele și vorbele voastre ne suie și ne coboară; vă urmărim și pe căile fericii și pe ale peririi. Ca o putere magnetică trageți mulțimea cu voi și în sus și în jos, noi suntem și vom fi oglinda și mărturia vieții voastre. Nu te judec, dar vorbele și le-au auzit și alții și azi le știe tot satul. D-ta nu mai ești între noi, dar când le aud: roșesc în locul D-tale, eu fostul D-tale primepitrop

Ilie.

Cețiți și răspândiți:

„Unirea!”

Revistă bisericească.

Inceputul universității românești din Chișinău Basarabiei se va face prin deschiderea încă în acest an a „Academiei teologice Petru Movila”. Chestiunea aceasta este definitiv hotărâtă din partea congresului eparhial al preoților din Basarabia, ținut de curând, care a oferit pentru nevoile academiei o sumă de aproape 300,000 lei din bugetul eparhiei, urmând ca profesorii să fie plătiți din partea statului.

În 14 Octombrie s'a deschis *congresul național bisericesc al mitropoliei ortodoxe din Ardeal*. În cuvântul de deschidere al mitropolitului Bălan s'au așezat cele două chestiuni mai însemnate, cari urmau să fie discutate în sinod: chestia unificării organizațiilor bisericești ortodoxe, și chestia școlilor confessionale. Aceasta din urmă ne interesează în chip deosebit pentru a vedea dacă această supremă corporație în viața bisericii ortodoxe dela noi va înțelege să se declare pentru păstrarea școlilor confessionale sau doară va căuta să secondeze hotărârea dela Oradea părintelui episcop Ciorogariu, favorabilă statificării. — Din prilejul acestui congres, arhimandritul Pușcariu dela Sibiu și arhimandritul Musta dela Caransebeș, cari n'au putut ajunge episcopi, vor fi sfințiți de arhieriei titulari.

Referitor la *congresul bisericesc din Cernduși*, „Glasul Bucovinei” aduce știrea, că în sinul lui s'au ivit neînțelegeri grele între mireni și clerici, reprezentați acum în proporție egală. Chestia este anume, ca pe viitor mireni să fie reprezentați cu 2 treimi față de 1 treime a clericilor, după modelul statutului sașunian. Diferendul acesta, complicat și cu alte chestiuni referitoare la fondul bisericesc, va aduce probabil cu sine, ca discuțiile din secțiuni să nu mai fie urmate în plenul congresului, care astfel s'ar închide fără a fi luat hotărâri meritorie în chestiunile puse la ordinea zilei.

Gazetele din București aduc știrea, că președintele Consiliului de miniștri ar fi dat o *circulară*, prin care impune preoților rurale din vechiul regat să țină predici. „Faptul acesta, ni-o spun aceleași gazete, e ciudat și cu atât mai supărător, fiindcă el scade din autoritatea conducătorului de drept al clerului ortodox”. Nu am văzut această circulară și nu știm deci pozitiv dacă s'a dat. Dar nu este imposibil, și intrucât se va adeveri, că de fapt există, comentariile gazetelor din „țară”, n'au nevoie de nici o întregire.

Un circular al episcopului ortodox de Caransebeș, publicat în Nr. din 3 Octombrie a. c. al „Foi diecezane” de acolo, se ocupă de *reforma agrară privită din punct de vedere bisericesc*. Relevând dispozițiile ei, cari ating pământurile bisericești, pâr. episcop Bădescu dă bune îndrumări privitor la felul cum trebuie păzite, cu prilejul exproprierii, interesele bisericii. — Instrucții similare n'ar strica nici la noi.

Intr'un număr mai recent din „Universul” (19 Oct.) arhimandritul Scriban preamărește sub titlul „*Cursuri creștinești de vacanță*” opera sectară pornită în cursul verii trecute la Bușteni din partea cunoscutelor societăți Y. W. C. A. și Y. M. C. A. Lipsa unei vieți religioase mai avansate din sinul ortodoxismului duce, se vede, lumea ortodoxă mai bună, în chip fatal, în brațele primului venit, care știe să se prezinte sub masca unei religiosități mai profunde. În revista „Biserica ortodoxă ro-

mână”, care ni-se spune că va apare în luna aceasta, ni-se promet de altfel amănunte asupra acestor cursuri. Poate să mai revenim deci asupra lor.

Episcopatul catolic din Olanda, în frunte cu arhiepiscopul din Utrecht, a pregătit *proiectul unei universități catolice olandeze*, după model belgian. Aflând despre el sf. Părinte al Romei, a adresat acestui episcopat o călduroasă adresă de felicitare.

La aniversara centenară a republicii Peru sf. Părinte al Romei a fost reprezentat prin o delegație a parte. Această deosebită atenție a fost răsplătită din partea parlamentului republicii prin o adresă omagială, în care „i-se aduc mulțumite sincere, asigurându-l de sentimentele celei mai adânci gratitudini”.

La Montmartre în Franța s'a închis săptămâna trecută *congresul anual al „Presei bune”*. — Pe când și la noi ceva similar?

Știri mărunte.

Personale. Instalarea noilor canonici ai eparhiei Lugojului, Dr. Nicolae Brînzeu și Nicolae Muntean, se va face mâine, Duminecă, în 23 Octombrie.

— În ședința capitulară din 12 Octombrie a. c., V. Ordinariat al eparhiei Lugojului a numit de *canonici onorari* pe protopopii Nicolae Bolboca al Hălmașului, Ioan Țucu al Lugojului și Nicolae Zugrav al Jiului.

— V. Ordinariat arhidiecezan a numit pe viceprotopopul Ioan Bucur din Indol de protopop actual, pe parohul din Chechiș Demetriu Murdășan de adm. protopopesic actual al tractului Dârgea, pe pâr. Gavril Mircea de paroh în Băisoara, pe pâr. Augustin Podoabă de paroh în Chintău și pe pâr. Gavrilă Deac de paroh în Ciachi-Gârbău.

— Zilele acestea au plecat pentru *studii teologice la Roma*, tinerii clerici Inocențiu Brumboiu (în Colegiul pontificiu din Lateran) și Ioan Cristea (în Col. Propagandei).

— V. Ordinariat arhidiecezan a „suspendat dela exercițiul ordului sacru, lipsindu-i de orice iurisdicțiune sacră, de dreptul la fondul preoților deficienți respective viduo-orfanal — încât privește familia lor — precum și de toate onorurile, drepturile și favorurile de cari se bucură preoții arhidiecezani în senzul sfințelor canoane și a legilor statului” pe următorii *preoți reduși la statul laical*: Dr. Ioan Roșu, Dr. Nicolae Marcu, Pompeiu Pop, Ioan Oltean, Emil Frâncu, Vasile Cerghizan, Ioan Cozma, George Gherghel, Victor Varga, Emil D. Măcelar, Dr. Emil Habor, Ioan Fătu, Ioan Rusu, Dioniziu P. Noldovan, Dumitru Gafton, Traian Achim, Simeon Popa, Vasile Câmpian, Alexandru Andrea, Ștefan Suciu și Leon Muntean.

A. S. R. Prințul Carol a fost înaintat la rangul de general de brigadă, încredințându-se, pe lângă comandamentul vânătorilor de munte, și funcția de inspector general al marinei militare, în gradul de contra-amiral.

Desvălirea statuei M. S. Regina dela Oradea-mare s'a făcut Joia trecută, în 13 Octombrie, cu o deosebită solemnitate. Insași Suverana a ținut să asiste la această impunătoare manifestare a sufletului românesc în aceste părți de margine ale țării. Alături de toate autoritățile, în frunte cu ministrul artelor din București, poporul din toate satele Bihorului, în număr de peste 10 mii, a venit din acest prilej să dovedească de nou în fața unei

comisii interaliate, care se nimerise de față, că nu este putere, care să mai poată despărți acest colț de țară de pământul României întregite. — Dela Oradea-mare M. Sa Regina s'a întors la București peste Cluj, oprindu-se aici pe o seară, pentru a asista la o reprezentație de operă, dată anume în onoarea acestei înalte protectoare a artei române.

Locale. Măine, Dumineca săptămânei a treia după înălțarea sf. Cruci, va *predica* în catedrală pâr. canonic Dr. Victor Macaveiu.

— *Despărțământul Asociațiunii* a continuat Dumineca trecută prelegerile populare în mai multe comune. În Bîia a vorbit directorul Dr. Ioan Bălan canonic și d. Ioan Pop-Zăicani profesor, la Pânade a fost d. profesor Ioan Pop-Câmpianu, iar la Iclod d. Leon Maior învățător. Poporul a primit pe conferențierii Blajului pretotindeni cu multă bucurie.

— Postul local de jandarmi a reușit să pună mâna pe criminalii făptuitori ai *omorului săvârșit de curând la Teiuș*. Crima ar fi comis-o un anumit Valer Prie, cu ajutorul alor 2 țigani, cari afirmative au fost părtaș numai la jaful ce-a urmat după omorirea dlui Sima, directorul băncii „Isvorul”. Ca pistă au servit chiar anumite vestminte furate, pe cari acești țigani căutau să le vândă.

Academia franceză de arheologie și belearte a numit pe d. N. Iorga de membru corespondent. Numirea s'a făcut pe urma prezentării a două volume, tratând despre istoria, obiceiurile și artele țărilor românești. Primul volum este intitulat: „Românii și Grecii în decursul secolelor”, iar al doilea: „Relațiile economice, politice și culturale dintre Români și Poloni”.

Noul institutor la școala de aplicație de lângă școala normală din Blaj a fost numit în persoana dlui Teodor Megieșan, fost învățător confesional în Mîlașul-mare (protopopiatul Fărăgăului).

Intra mărirea lui Dumnezeu. D. Ioan Buzea, proprietar în Crăești (Craifalul de câmpie), a mai dăruit pe seama bisericii noastre de acolo suma de 8000 lei. Comitetul parohial îi exprima mulțumită, dorind ca Dumnezeu să-i răsplătească înșutit.

Trenurile în gara Blaj. Dela 15 Octombrie și până la altă dispoziție prin gara Blaj circulă următoarele trenuri: *A. Spre Brașov*: Nr. 14 (accelerat de peste Arad): sos. 0^h23' — pl. 0^h25'. Nr. 128 (personal): sos. 8^h21' — pl. 8^h31'. Nr. 10 (accelerat): sos. 20^h04' — pl. 20^h06'. Nr. 178 (personal): sos. 21^h10' — pl. 21^h20'. *B. Spre Teiuș*: Nr. 177 (personal): sos. 5^h44' — pl. 5^h54'. Nr. 13 (accelerat peste Arad): sos. 6^h58' — pl. 7^h. Nr. 9 (accelerat): sos. 8^h07' — pl. 8^h09'. Nr. 127 (personal): sos. 21^h10' — pl. 21^h15'. *C. Spre Sovata*: Nr. 794 (mixt) pl. 8^h45'. Nr. 796 (mixt) pl. 21^h40'. *D. Dela Sovata*: Nr. 793 (mixt): sos. 14^h59'. Nr. 795 (mixt): sos. 20^h.

Se caută

o preteasă văduvă sau altă femeie inteligentă, de conducătoare la casa unui preot văduv.

Anunțurile să se trimită la adresa „Unirii”.

(24) 1-1.

A v i z.

Casele nr. 53, 54 din strada Regele Ferdinand se vând.

Relații — profesor A. Viciu, Cluj, str. Iuliu Maniu, nr. 4, I. 5.

(23) 2-2.